

Utsikt

Vår 2015
Slitefabrikens informationsblad till närboende

↑ Fabrikschef Per Ole Morken.

DEN STORA FRÅGAN för oss nu är det förslag Länsstyrelsen på Gotland tagit fram avseende ett antal nya Natura 2000-områden på norra ön, som i praktiken innebär att all kalkstenbrytning upphör om 10–15 år. Förslaget inkluderar Cementas framtida brytningsområde på File Hajdar. Man har skapat en konflikt mellan skyddet av naturen å ena sidan, och intresset för fortsatt kalkbrytning och cementtillverkning å andra sidan. Det är inte bara onödigt utan också djupt olyckligt, och medför stora negativa konsekvenser för näringslivet på Gotland och hela Sveriges behov av cement och betong.

Cementa har en hundraårig historia på Gotland och är öns sjätte största arbetsgivare. Fabriken i Slite är den största och mest miljöanpassade cementfabriken i Norra Europa och står ensam för cirka 60 procent av Sveriges cementtillverkning. Utan den skulle Sverige bli beroende av importerad cement och därmed förlora kontrollen över vilka miljökrav som ställs på producenten.

Vi arbetar utifrån slutsatsen att vår verksamhet kan samexistera med natur- och samhällsintressen även i framtiden. Det måste inte vara antingen eller vad gäller naturskyddet och kalkbrytningen på Gotland. Det kan fortsätta att vara både och. Vi är övertygade om att en fortsatt utveckling av cementindustrin på norra Gotland kan kombineras med främjande av biologisk mångfald.

För den fortsatta processen är vi tydliga med att det måste finnas en ordentlig förankring hos markägarna och ett samförstånd kring de planerade naturvärdesinventeringarna. Vi på Cementa vill samarbeta och vi erbjuder våra resurser för att det vetenskapliga resultatet ska bli så bra som möjligt. Tillsammans kan näringsliv och myndigheter uppnå mycket bättre resultat än varje aktör var för sig.

/Per Ole Morken

Industrin och naturvärden kan samsas på Gotland

LANDETS LÄNSSTYRELSE har fått i uppdrag att ta fram nya Natura 2000-områden efter att EU-kommissionen påtalat brister. Nätverket Natura 2000 syftar till att bevara värdefull natur och hejda utrotningen av djur och växter.

Länsstyrelsen på Gotland har på regeringens uppdrag föreslagit 26 nya eller utvidgade områden som rör stora delar av norra Gotland, bland annat Cementas täkt i File Hajdar.

– Skulle förslaget gå igenom kommer kalkstensförsörjningen till Slitefabriken upphöra inom 15 år och fabriken stängs, säger Per Ole Morken, fabrikschef på Cementa i Slite. Det påverkar hela landet eftersom fabriken producerar runt 60 procent av all cement som används i Sverige. Betongen, där cementen ingår, är en nödvändig del i bostads- och infrastrukturbyggandet.

En av världens bästa anläggningar
Slitefabriken är ur miljösynpunkt en av världens bästa anläggningar och importerad cement är troligtvis tillverkad med lägre miljökrav. Också som arbetsgivare fyller fabriken en viktig roll på Gotland, eftersom den ger

runt 430 arbetstillfällen där 225 är direkt anställda.

– Vi på Cementa vill se en långsiktig samexistens mellan naturvärden och kalkbrytning. Vi är övertygade om att det går att utvidga nuvarande Natura 2000-områden och samtidigt bedriva fortsatt kalkbrytning, säger Per Ole Morken.

Ökar kunskapen genom forskning

Cementa samarbetar med forskare och ideella organisationer för att förbättra förutsättningarna för djur och natur på sina marker. Ett exempel är arbetet med den Natura 2000-klassade Nipsippan som här har sin största population i Sverige. Cementa och forskare har tillsammans ökat sin kunskap om arten för att kunna hjälpa den att föröka sig.

På liknande sätt kan man arbeta när det gäller exempelvis fjärilar och fladdermöss, och Cementa planerar mer proaktiva åtgärder vid brottet. Genom initiativet Quarry Life Award bjuder Cementa även in studenter och forskare till forskningsprojekt om biologisk mångfald vid täkterna, läs mer nedan.

Nipsippan, Pulsatilla Patens.

Vill medverka till ett nytt förslag

– Vi har god kompetens inom naturvård och efterbehandling, och i samverkan med myndigheter och lokala organisationer kan vi även skapa nya värden, säger Per Ole Morken. Han tillägger att Cementa gärna vill medverka till ett nytt förslag till utvidgade Natura 2000-områden.

– Vi hoppas att regeringen inte bara ser detta som en naturskyddsfråga utan gör en balanserad avvägning mellan naturvärden och kalkbrytning för att behålla tillgången till ett viktigt byggmaterial. □

Täktverksamhet ur flera perspektiv

CEMENTA ÖPPNAR TÄKTOMRÅDET och ger studenter möjlighet att under månader av efterforskningar utveckla värdefulla förbättringsförslag.

I fjol genomfördes studenttävlingen Quarry Life Award (QLA) inom HeidelbergCement-

↑ Sara Östberg och Stina Näslund, landskapsarkitekter från SLU och vinnare i regionala QLA.

koncernen, som syftar till att stärka biologisk mångfald i täkter. Juryn tittar bland annat på projektens förmåga att knyta an till samhälleliga värden. Det var också temat för vinnarprojektet i region Norra Europa, där två blivande landskapsarkitekter föreslog ett upplevelselandskap runt västra brottet i Slite, läs mer på www.heidelbergcement.se.

– Det är värdefullt när någon ser på den här platsen ur en annan synvinkel än vad vi själva gör. Studenterna hade med sin arkitektoniska kompetens en vana i att tänka utifrån vyer vilket gav många spännande idéer, säger Kerstin Nyberg, miljöchef vid Cementa i Slite.

Flera möjliga förbättringar

Delar av förslaget går att göra med relativt enkla medel och Cementa planerar att genomföra dem stegvis. En målsättning är att koppla ihop täkten med samhället. En cykelväg genom området skulle göra det enklare att nå både golfbanan och motorbanan. Genom att ansluta den befintliga motionsslingan

kan löpturen bli mer spännande. Ett fågeltorn är en annan idé. Allmänheten ska också kunna komma nära den så kallade gäddfabriken; en damm anpassad för att gäddor ska föröka sig och bidra till en bättre ekologisk balans i Bogeviden.

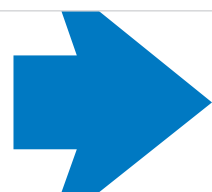

↑ Kerstin Nyberg.

Positiv debatt om Slites framtid

I februari anordnade konstnärsnätverket Baltic Art Centre (BAC), Slite Utveckling och Cementa ett seminarium om Slites framtid. Studenterna fick då tillfälle att presentera det kreativa förslaget för en lokal publik.

– Seminariet visade att det finns en vilja och möjlighet för både kultur, industri och utvecklingsföretag i Slite att samskola, säger Kerstin Nyberg. Vi på Cementa är glada över att kunna bidra i detta samarbete. □

Stoppet som möjliggör drift

– **DET HÄR ÄR DEN MEST intressanta och utmanande tiden på året, menar Hassan Alamien, projektledare, som under våren ansvarat för sitt tredje årliga underhållsstopp vid fabriken.**

Stora materialflöden, mycket höga temperaturer vid cementtillverkningen (runt 1 450 grader) och stora värmeväxlingar gör att cementugnen och omkringliggande utrustning utsätts för kraftiga materialpårestningar. Därför stoppas de två ugnarna varje år för att reparera och byta ut delar.

– Vi gör detta för att säkerställa driften det kommande året, säger projektledaren Hassan Alamien. Samtidigt passar vi på att göra ett antal förbättringar som kan ge en ökad produktivitet, minskad miljöpåverkan och förbättrad säkerhet.

Fyllda lager för att säkra leverans

Renoveringen brukar omfatta byte av plåt och det eldfasta tegel som täcker ugnen invändigt. Ett stopp pågår under tre veckor – en tid man vill hålla så kort som möjligt för att inte störa driften mer än nödvändigt. En ugn i taget stoppas, men när den gemensamma utrustningen i och runt skorstenen och kolverket ska underhållas behöver produktionen avbrytas helt. Inför stoppen är de två stora silorna med mellanprodukten klinker helt

fyllda, för att kunna fortsätta leverera cement till kunderna.

– Som projektledare måste jag hela tiden ligga steget före och förutspå möjliga överraskningsmoment. Viktigast av allt är att undvika personskador. Därefter att förhindra någon som helst fördröjning i arbetet eftersom det direkt innebär ökade kostnader och risk för utebliven försäljning.

Tar in specialistkompetens

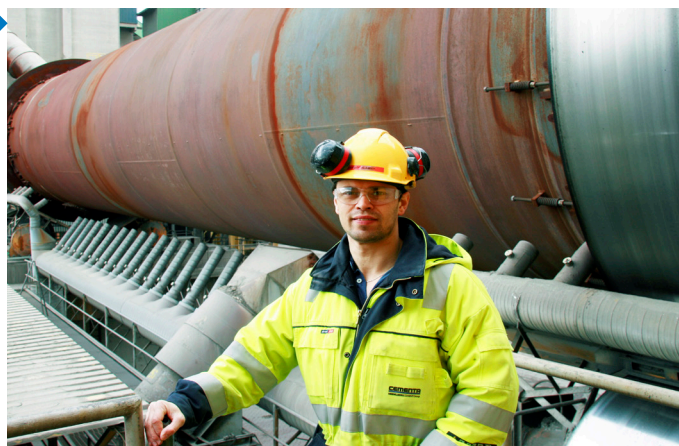
– Vi har den mesta kompetensen på fabriken, men för att kunna göra jobbet under en så kort period som möjligt behöver vi ta in fler resurser och specialistkompetens från fastlandet. Det är huggsexa om dessa personer med andra i gruvbranschen, eftersom alla vill göra sitt underhåll under samma korta tid då det är lågsäsong i byggbranschen – men ändå inte för kallt ute, säger Hassan Alamien.

En ingenjörns dröm

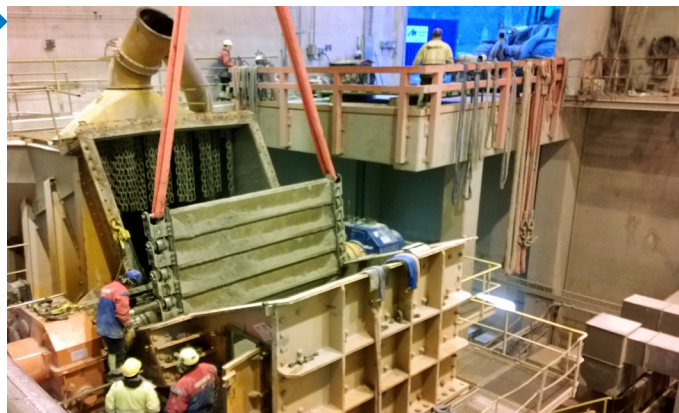
Planeringshorisonten är lång – vissa delar i projektet planeras flera år i förväg. Direkt efter stoppet påbörjas planeringen för det kommande årets stopp.

– Underhållsstoppet är en ingenjörns dröm! Tänk att få se alla maskindelar isärplockade. Först då får man den fulla förståelsen för hur det hänger ihop. Jag har lärt mig otroligt mycket på detta. □

– Underhållsarbetet pågår 24 timmar om dygnet under de veckor som utrustningen står still, säger Hassan Alamien.

320 externa entreprenörer från ett 40-tal olika företag var på plats under vårens intensiva underhållsarbete på ugnen och den övriga fabriksutrustningen. På bilden installeras ett renoverat transportband till krossen i brottet.

Framgångsrikt arbete med miljöanpassade bränslen

CEMENTA I SLITE HAR UTSETTS till bästa cementfabrik i världen när det gäller användning av alternativa bränslen som ersättning för fossila bränslen i produktionen.

Utmärkelsen delades ut vid den internationella CemFuels-konferensen i Dubai i februari. Konferensen som är inriktad på alternativa bränslen inom cement- och kalkindustrin är den största i världen, och samtliga av världens stora cementproducenter deltar. I motivering- en lyftes Slitefabrikens målmedvetna arbete fram, som resulterat i en ökning från 40 till 55 procent alternativa bränslen mellan 2012 och 2014.

Stort tryck på hanteringen

För fabriken har ökningen inneburit ett högre tryck på leveranser och hantering av bräns-

lena runt fabriken. Under våren har därför två nya hallar uppförts som precis tagits i bruk. Den ena ligger på fabrikssidan av Storgatan. Den är 1 400 kvadratmeter stor, med en höjd på åtta meter. Den andra hallen i motsvarande storlek ligger inom hamnområdet.

Transportband ger en säkrare miljö

– Vi planerar nu för ett transportband över Storgatan för att ytterligare minska fordons-transporterna, säger Marcus Laurent, projekt-ingenjör. Då minskar både buller och utsläpp, och det blir en säkrare trafikmiljö.

I höst räknar CEMENTA med att börja bygga transportbandet.

De nya hallarna har även en viss bullerdämpande effekt då de fungerar som ljudbarriärer.

– Byggnationen av hallar har pågått samtidigt som vi bedrivit full produktion. Med en

bra dialog med berörda parter och kloka avspärningar har det kunnat genomföras på ett säkert sätt, säger han. Målet är att fortsätta att vara en cementfabrik som satsar på en miljömedveten produktion och vi bygger nu upp en hantering kring alternativa bränslen som ska bli effektiv och välordnad. □

60% av av alla investeringar som gjordes vid Slitefabriken mellan 2007–2014 var miljörelaterade. Miljöinvesteringarna uppgick till cirka 380 miljoner kronor.

En av de två nya lagerhallarna är placerad inom hamnområdet. Närheten till fartygen innebär kortare transportvägar.

De alternativa bränslena består av en blandning av papper, plast, trä och textil. Det som är förnyelsebart bidrar inte till växthuseffekten.

Fred Grönwall, till höger, produktionschef vid Slitefabriken, tog emot utmärkelsen på internationella CemFuels Award i Dubai.

Koll på ljudet

BULLER UPPKOMMER bland annat från gasströmmar, fläktar, motorer, tryckluft, fartyg och fordon. Ljudet har olika frekvens och kan studsa och byta riktning. Höga höjder gör också att det lättare sprider sig. CEMENTA gör löpande insatser mot buller.

Riktvärdet ligger på 50 decibel dagtid och 45 decibel under kvällen och natten. Ett externt företag gör mätningar vid fabriken som rapporteras in till Länsstyrelsen.

Förra vårens mätningar sammanföll med att en gasledning till en nymonterad fläkt skulle få ny isolering och därmed stod utan isolering en tid. Följden blev ett för högt bullervärde. Snart därefter täcktes ledningen med 15 centimeter mineralull och ljudet minskade.

Trettiotal åtgärder under året

– För att ha kontroll på ljudnivåerna gör vi löpande egna mätningar, både nära utrustningen och ute vid gatan, säger Håkan Lindqvist, mekanisk ingenjör vid fabriken.

Ett trettiotal åtgärder har gjorts under det senaste året. Men cementfabriken är en komplex miljö med många maskiner och det kan vara svårt att veta var bullret kommer ifrån. Under förra året noterades plötsligt ett nytt lågfrekvent ljud. Lågfrekventa buller är särskilt störande då de kan gå genom väggar och transporteras långt.

Fler förbättringar på gång

– Vi kunde inte begripa varifrån det kom. Men vid vårens storstopp upptäckte vi att det var ett par plåtar som vibrerade inuti en gasledning. Det är nu åtgärdat, säger Håkan Lindqvist

Ytterligare förbättringar är planerade framöver. Till exempel kommer en ljuddämpare vid toppen på ett av kolverken att förbättras. □

Cementa arbetar på ett miljöanpassat sätt med målsättningen att industri, människor och naturvärden ska samexistera i ett hållbart samhälle i en levande bygd. Vår policy är att ha en öppen dialog med kringboende och myndigheter. Välkommen att kontakta oss med synpunkter och frågor!

UTSIKT

Adress: Skolgatan 6, Box 102, 624 22 Slite
Telefon: 0498-28 11 44 eller 0490-28 10 00
E-post: info@cementa.se
Webb: www.cementa.se, Facebook/cementa
Tryck: Exaktaprinting

CEMENTA
HEIDELBERGCEMENT Group